O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

70230502 – Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligining malaka talablari

TOSHKENT

ЎзР ОЎМТВ
Буйрук №365
«25» 08 2021 йил

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Oliy va o'rta maxsus, professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2021 yil «24» 08 dagi 4 - sonli yig'ilishida ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil « 25 » 08 dagi 365 sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.

Mazkur Malaka talablari "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida Malaka talabini rasmiy chop etish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligining umumiy tavsifi	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi malaka talabining qo'llanilishi	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari	4
1.2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlari tasnifi	4
1.2.1.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining sohalari	4
1.2.2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari	5
1.2.3.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining turlari	5
1.2.4.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy vazifalari	5
2.	*70230502 –Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	7
2.1.	Umumiy kompetensiyalar	7
2.2.	Kasbiy kompetensiyalar	8
	Bibliografik ma'lumotlar	10
	Kelishuv varog'i	11

1. 70230501 –Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligining umumiy tasnifi

70230502 –Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar tayyorlovchi kunduzgi ta’lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta’lim shakllari bo‘yichao‘qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Magistratura dasturining me'yoriy muddati 2 yil.

1.1. Qo‘llanish sohasi

1.1.1. 70230502 –Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi malaka talabining qo‘llanilishi.

Malaka talabi **70230502 –Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti)** magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur magistratura mutaxassisligi bo‘yicha malaka talablari, o‘quv reja va fan dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o‘quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamdao‘z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o‘quvbo‘limi boshlig‘i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor- o‘qituvchilari;
- magistratura mutaxassisligining o‘quv rejasi va fan dasturlarini o‘zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;
- magistratura bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;
- ta’limni boshqarish bo‘yicha vakolatli davlat organlari;
- oliy ta’lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;
- oliy ta’lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;
- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;
- oliy ta'lim tashkilotlariga o‘qishga kirayotgan baklavriat bitiruvchilari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 70230502 – Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining tasnifi

1.2.1. 70230502 – Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi bo‘yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining sohalari:

70230502 – Adabiyotshunoslik (o‘zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi – Oliy, malaka oshirish va qayta tayyorlash muassasalarida o‘zbek tili,

umumta'lim, o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida o'zbek tili va adabiyot fanlarini o'qitish; O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi va tarmoq ilmiy-tadqiqot institutlarida ilmiy-tadqiqot markazlarida, ilmiy-ishlab chiqarish birlashmalarida ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish, turli mulkchilik shaklidagi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalarida, davlat boshqaruvi organlarida, har xil shakldagi mulk, sanoat va biznes tashkilotlarida mutaxassislikka oid kompleks masalalar majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. 70230502 – *Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari:

- o'zbek adabiyoti;
- o'zbek adabiyotshunosligining taraqqiyot qonuniyatlari;
- umumfilologik va ijtimoiy fanlar mazmuniga taalluqli bo'lgan badiiy asar;
- adabiy manba;
- matn;
- tahlil va talqin usullari;
- adabiyotshunoslikning ilmiy-nazariy tushunchalari.

1.2.3. Mutaxassislik bo'yicha magistrlar kasbiy faoliyatlarining turlari

- ilmiy-tadqiqot faoliyat;
- tashkiliy-boshqaruv faoliyat;
- pedagogik faoliyat: Oliy, malaka oshirish, qayta tayyorlash ta'lim muassasalarida ilmiy-pedagogik hamda umumta'lim, o'rta maxsus, kasb-hunar talim tizimida pedagogik faoliyat (o'rnatilgan tartibda);
- turli xizmatlar ko'rsatish kabilarni o'z ichiga oladi.

1.2.4. 70230502 – *Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti)* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlarning kasbiy vazifalari:

70230502 – Adabiyotshunoslik (o'zbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi bitiruvchilari kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimida qo'shimcha kasb ta'limini olishi mumkin.

Shuningdek, magistrlar kasbiy moslashuv imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatlarini tashkil etishi mumkin.

Ilmiy tadqiqot faoliyatida:

- tegishli fan sohalariga oid ilg'or tajribalarni inobatga olgan holda, mutaxassislikka oid yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyotlar va ilmiy-tadqiqot loyihalarini o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish;
- kasbiy faoliyatiga mos ilmiy adabiyotlarni, ilmiy tadqiqot loyihalarini va yangi ilmiy natijalarni o'rganish;
- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish;

– ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish;

– internet tarmog‘ida eng yangi ilmiy, konstruktorlik, texnologik va ekspluatatsion yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo‘nalgan holda qidirish va topish;

– ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o‘tkazish hamda faol ishtirok etish;

– mos mutaxassislik mavzusi bo‘yicha ilmiy loyihalarni ishlab chiqish;

– yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual va nazariy modellarini ishlab chiqish;

– o‘tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo‘yicha ilmiy sharhlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish; *qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim.*

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

– jamoada ijtimoiy va ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etish va boshqarish;

– nostandart vaziyatlarda tashkiliy boshqaruv qarorlari qabul qilishi va ushbu qarorlar uchun mas'uliyatni o‘z zimmasiga ola bilish;

– bajarayotgan faoliyati bo‘yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirgan ishining natijalarini baholash;

– e-learning va m-learning texnologiyalari asosida korporativ o‘qitishni tashkil qilish va korporativ ma'lumotlar bazasini rivojlantirish;

– atrof-muhitni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilishda ishtirok etish;

– nodavlat va notijorat tashkilotlarida, xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo‘yicha menejer sifatida faoliyat yuritish ***qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim.***

Pedagogik faoliyatda:

– o‘qitish metodikasini egallash;

– oliy ta’lim, umumta'lim, o‘rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi muassasalarida mutaxaassisligiga oid tayyorgarlik yo‘nalishida nazarda tutilgan o‘quv fanlari bo‘yicha nazariy, amaliy va laboratoriya mashg‘ulotlarini o‘tkazish;

– zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalanib noan'anaviy o‘quv mashg‘ulotlarini o‘tkazish;

– o‘qitilayotgan fanlar bo‘yicha darslarni o‘tkazish uchun zarur bo‘lgan o‘quv-uslubiy hujjatlarni tuzish, tayyorlash va rasmiylashtirish;

– o‘qitilayotgan fan bo‘yicha o‘quv mashg‘ulotlarni o‘tkazish uchun o‘qitishning texnik vositalaridan foydalanish;

– mustaqil ta'lim va ijodiy izlanish natijasida o‘qitilayotgan fan hamda pedagogik faoliyat sohasidagi turli usullar, vositalar va boshqa sohalarda o‘z-o‘zini muntazam takomillashtirib borish;

– gumanitar fanlar sohasi uchun DTS, Malaka talablari, Davlat talablari va boshqa oʻquv-me'yoriy hujjatlarni ishlab chiqish *qobiliyatiga ega boʻlishi lozim.*

Turli xizmatlar koʻrsatish:

– mutaxassislikka mos maslahatchilik xizmati;

– oʻzbek adabiyotshunosligi tarixini ilmiy oʻrganish, jarayonlarni ob'ektiv va xolis ilmiylik nuqtai nazaridan yoritish;

– tadqiq qilingan mavzular boʻyicha aniq ma'lumotlarga ega boʻlish;

– kutubxonalar, axborot-rersurs markazlari, vaqtli matbuot sahifalari va arxiv ma'lumotlaridan foydalana olishga oid metodik faoliyatni amalga oshirish;

– qadimgi qoʻlyozma va toshbosma manbalarni oʻqiy olish, ulardan foydalanish;

– pullik ta'lim xizmati koʻrsatish;

– ixtisoslikka mos mavzu boʻyicha davlat grantlari va xoʻjalik shartnomalari asosida tadqiqot ishlari boshqa xizmatlarni koʻrsatish *qobiliyatlariga ega boʻlishi lozim.*

Quyidagi magistr darajasi kvalifikasiyasi beriladi:

- adabiyotshunos (tadqiqotchi-pedagog)

2. 70230502 – Adabiyotshunoslik (oʻzbek adabiyoti) magistratura mutaxassisligi boʻyicha magistrlarning kasbiy kompetensiyalariga qoʻyiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

– ilmiy dunyoqarashga doir bilimlar tizimini egallagan boʻlishi, umummetodologik fanlar asosini, davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi; ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega boʻlishi;

– ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega boʻlishi;

– yangi bilimlarni mustaqil oʻzlashtira olishi, takomillashtirishi va oʻz mehnatini ilmiy asosda tashkil qila bilishi;

– oʻzining individual bilimlariga tayangani holda ijtimoiy va shaxsiy ahamiyatga ega boʻlgan muammolarni tushunishi va ularni tahlil qilishi;

– oʻz faoliyatida me'yoriy huquqiy hujjatlardan foydalana bilishi;

– fikrlash madaniyati, muayyan tafakkur uslubiga, ogʻzaki va yozma nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega boʻlishi;

– oʻzlashtirilgan bilimlarni ijodiy tanqidiy koʻrib chiqish va tahlil qilishi, ulardan ilmiy faoliyatida foydalana olishi;

– ilmiy faoliyati natijalarini his qilishga yoʻnaltirilgan ijtimoiy mas'uliyat shakllangan boʻlishi;

– kasbiy faoliyatda o‘zlashtirgan fanlarning asosiy qonunlaridan foydalanishi, metodlarni tasniflashi, metodologik tamoyillardan ilmiy faoliyatida foydalana olishi;

– xorijiy tillardan birini ilmiy muloqot va kasbiy malaka almashish vositasi sifatida egallagan bo‘lishi;

– axborotni to‘plash, saqlash, ularga ishlov berish va ulardan foydalanish usullarini egallashi;

– o‘zining kasbiy faoliyatida asosli mustaqil qarorlar qabul qila bilishi;

– axborot, bilim, ma'lumotni bir-biridan farqlash malakasiga ega bo‘lishi, axborot texnologiyalaridan foydalana olishi;

– bugungi axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot texnologiyalarining mohiyati va ahamiyatini tushunish, axborot xuruji xavfi va tahdidlarni anglash, axborot xavfsizligining asosiy talablariga rioya qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi;

– internet tarmog‘idan axborotlarni olish, saqlash, qayta ishlashning asosiy usullari va vositalariga ega bo‘lishi, axborotni boshqarish vositasi sifatida kompyuter bilan ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lishi;

– pedagogik faoliyatida axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalanishi;

- ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga innovatsion yondashishi;

– ilmiy faoliyati natijalari bo‘yicha davlat va xorijda e'lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlashi;

– patent olish uchun ish me'yoriy hujjatlar tayyorlay olishi;

– davlat, nodavlat va notijorat tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash malakalariga ega bo‘lishi lozim.

2.2.Kasbiy kompetensiyalar:

- o‘zbek mumtoz adabiyoti tarixi muammolarini tizimli o‘rganish;

- adabiyotshunoslik tarixining takomil bosqichlari va taraqqiyot tendensiyalaridan xabardor bo‘lish;

- maxsus fanlarni o‘qitish metodikasini egallash hamda pedagogik faoliyatda axborot va innovatsiyon texnologiyalardan foydalanish;

- jadid adabiyoti tarixini o‘rganishning imiy-nazariy muammolarini bilish;

- mumtoz asarlar matni poetikasiga oid nazariy qonuniyatlarni anglash va ilmiy faoliyatda qo‘llay olish;

- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash, adabiyotshunoslikda ilmiy tadqiqot metodologiyasi va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish,

- ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish, ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o‘tkazish, ilmiy loyihalarni ishlab chiqish ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

- Jahon adabiyoti muammolarini qiyosiy aspektda tahlil, talqin etish va baholash;

– adabiyotshunoslik asoslarini adabiyot nazariyasi, adabiyotshunoslik ilmiy terminlari va ularning nazariy asoslarini ishlab chiqish;

– mahorat sirlarini shoirlar, yozuvchilar, dramaturglar, munaqqidlar ijod laboratoriyalarini o'rganish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– nazariy poetika masalalari, ijod manbalari, ijodiy jarayon psixologiyasi haqidagi nazariy va amaliy qarashlar mahorat va ko'nikmalariga ega bo'lishi;

– jahon adabiyoti tarixi va boshqa xalqlar adabiyotshunosligidagi mushtarak hamda ayro jihatlarni ko'rsatib berish;

- ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish, ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish, ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o'tkazish, ilmiy loyihalarni ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga innovatsion yondashishni bilish;

– umumiy o'rta ta'lim muassasalarida, *O'MKHT* va *OTM* tizimining mos ta'lim muassasalarida tayyorgarlik yo'nalishida nazarda tutilgan o'quv fanlari bo'yicha nazariy mashg'ulotlarni o'tkazish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– umumiy o'rta ta'lim muassasalarida, *O'MKHT* va *OTM* tizimining mos o'quv muassasalarida tayyorgarlik yo'nalishida nazarda tutilgan o'quv fanlari bo'yicha amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini, jumladan o'quv ustaxonalarida, o'tkazish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– zamonaviy informatsion va pedagogik texnologiyalardan foydalanib, nostandart o'quv mashg'ulotlarini ishlab chiqish va o'tkazish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– o'qitilayotgan fanlar bo'yicha darslarni o'tkazish uchun zarur bo'lgan o'quv-metodik hujjatlarni shakllantirish va tuzish qobiliyatiga ega bo'lishi;

– o'qitilayotgan fan bo'yicha mashg'ulotlarni o'tkazish uchun o'qitishning texnik vositalarini ishlab chiqish va ularning ekspluatatsiyasi qobiliyatiga ega bo'lishi;

– mustaqil ta'lim va ijodiy qidiruv natijasida o'qitilayotgan fan hamda pedagogik faoliyat sohasidagi metodlar, vositalar va shakllar jabhalarida o'z-o'zini muntazam takomillashtirib borish qobiliyatiga ega bo'lishi;

- elektron (e-learning) va mobil (m-learning) o'qitish uchun o'quv-metodik majmualarni ishlab chiqish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7 Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, magistraturaning o'quv reja va fan dasturi (magistratura dasturi), profil, o'qib-o'rganish natijalari, o'quv sikli, ilmiy boshqarish, axborot-kommunikativ tizimlar, zamonaviy tadqiqot metodlari, axborot va zamonaviy pedagogik texnologiyalar, modellar va modellash, fan ishchi dasturlari, zamonaviy o'lchov asboblari, ilmiy-tadqiqotlarni tashkil qilish, virtual elektron bilim manbalari, didaktika, nazariya.

KELISHUV VAROG'I

ISHLAB CHIQILDI:

Alisher Navoiy nomidagi
Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti

Rektor ________________ **Sh.Sirojiddinov**

202__yil «_____» _____________ m.o'.

KELISHILDI:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni tatbiq etish markazi

Direktor v.b. ____________**M.Esonov**

2021 yil «_____» ____________ m.o'.

O'zRFA
O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti

Direktor __________**N.Mahmudov**

202 __ yil «_____» ___________ m.o'.

O'zRFA
Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi

Direktor ______________ **J.Eshonqulov**

202 __ yil «_____» _________ m.o'.